UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Joannis Bonae, Eminentissimi S. R. E. Titulo S. Bernardi Ad Thermas Cardinalis Presbyteri Opera Quotquot hactenùs separatim edita fuerê Omnia

Bona, Giovanni

Antverpiae, 1677

Index Librorum Et Capitum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10805

Visual Library

peccatis & offenſionibus meis, & innumeris quotidianis exceſſibus, & pro omnibus qui ſe meis indignis precibus commendaverunt, ſed & pro omnibus fidelibus Chriſtianis, & pro omnibus circumſtantibus, omnibuſque mihi familiaritate vel conſanguinitate conjunctis, & pro omnibus etiam qui mei memoriam in ſuis orationibus faciunt: & per eum ſit tibi meum votum atque ſacrificium acceptabile, qui ſe tibi Deo Patri obtulit in ſacrificium Jeſus Chriſtus Dominus noſter. Qui tecum, &c.

Alia.

INdignum me Domine fateor tuis ſacris, qui innumeris quotidie fuſcor peccatis. *Extat totidem verbis in ſuperiori Miſſa Illyrici.*

Alia.

ALtiſſime Deus, ignoſce mihi, &c. *Extat etiam ſupra aliquot verbis additis & immutatis.*

Alia.

IMpellit me miniſtrandi officium hoſtiam ſalutarem offerre pro populi delicto, ſed terret conſcientia indebiti ſacerdotii, &c. *Habetur item in ſuperiori Miſſa.*

Cætera deſunt.

INDEX LIBRORUM *ET* CAPITUM.

LIBER PRIMUS.

De his quæ ad Miſſam generatim ſpectant.

CAP. I. *De Miſſæ nomine, ejuſque origine. Non eſſe Hebraicum, Græcum, aut alterius idiomatis, ſed Latinum. Rejiciuntur quorumdam opiniones. Quædam obiter de Agapis veterum Chriſtianorum. A duplici miſſione Miſſæ nomen deductum.* Pag. 327

CAP. II. *De multiplici nominis Miſſæ ſignificatione. Olim pro Collectis & lectionibus, & pro divinis officiis uſurpatum. Quo ſenſu ad dies feſtos, & ad omnes populi conventus translatum. Cur veteres plurali numero Miſſas dixerint. Quid ſit Miſſas tenere.* 330

CAP. III. *Miſſæ nomen antiquiſſimum. A quibus primò uſurpatum. Epiſtolis Decretalibus ab Iſidoro collectis quæ fides habenda. De variis Miſſæ nominibus. Dicta à Latinis Collecta, Dominicum, Agenda, Communio, Oblatio: à Græcis Liturgia, Myſtagogia, Synaxis, Telete, Anaphora, Proſphora, Oeconomia. Tertulliani de Miſſæ Sacrificio circumſcriptiones.* 333

CAP. IV. *Miſſæ ſacrificium à Chriſto inſtitutum, ab Apoſtolis frequentatum. Ethnicorum calumniæ adverſus Chriſtianos, & earum origo. Teſtimonia veterum Patrum de primitivæ Eccleſiæ ſacrificiis.* 338

CAP. V. *Quo tempore & quo loco prima Miſſa ab Apoſtolis celebrata ſit. Quis ex illis primus omnium celebraverit. Quo apparatu, quibus veſtibus, quibus verbis, quâ linguâ. Addita quædam de linguarum mutatione. Cur linguâ vulgò ignotâ Eccleſiaſticæ functiones peragantur.* 341

CAP. VI. *Diverſas Eccleſiarum conſuetudines in Miſſæ celebratione olim fuiſſe, & nunc eſſe. Quæ ſit earum cauſa & origo. Sacrificium idem ubique quoad eſſentiam. Varios ritus Fidei unitatem non lædere. Quid peccatum in hoc genere.* 345

CAP. VII. *Actum in conciliis de Rituum obſervantia, eorumque varietate tollenda. Quomodo Sectarii Miſſam perverterint. Romana Miſſa ſtudio Pontificum ab omnibus Occidentalibus recepta. Quorumdam in hoc renitentia, ejuſque cauſæ. Romanæ Eccleſiæ tradita Miſſa à Petro Apoſtolo, ab aliis aucta. Romæ olim diverſa officia. Quid in his immutatum à Fratribus Minoribus.* 348

CAP. VIII. *De Liturgiis Apoſtolorum. Exploditur à* Lit-

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Lindano edita ſub nomine Petri. Dubiæ fidei eas eſſe, quæ Matthæo & Marco tribuuntur. Aſtruitur Liturgia Jacobi. Cujus ævi cenſeantur Conſtitutiones Apoſtolicæ, & in eis deſcripta Clementis Miſſæ. De Liturgia à Dionyſio tradita. Anceps de eo judicium. 353

CAP. IX. *De variis ritibus Eccleſiæ Orientalis. Cur nova Liturgia à Baſilio Magno compoſita. De Liturgia Chryſoſtomi. Quæ gentes lingua Illirica Miſſas agant. De Colchis, Iberis, Albanis, Melchitis, Neſtorianis, Jacobitis, Coptis, Æthiopibus, Maronitis, eorumque Liturgiis. Hymnus S. Ephrem. Plurimas eſſe apud Orientales Liturgias.* 357

CAP. X. *De Miſſa Ambroſiana. A quo fuerit inſtituta. Ordo ejus deſcribitur. Aliquot ritus peculiares Eccleſiæ Mediolanenſis.* 361

CAP. XI. *De Miſſa Mozarabum. Cur Hiſpani dicti Mozarabes. Hujus ritus inſtitutio. Hæreticorum fraude depravatur. Deſiit tandem Romanis ritibus ſubrogatis. Quo tempore hæc mutatio contigerit, & de turbis ob eam exortis. A Franciſco Ximenio reſtituitur. Deſcribitur Miſſa Mozarabica, ejuſque ritus.* 363

CAP. XII. *De Miſſa Gallicana ante tempora Pipini & Caroli Magni. Eorum cura ritus Romanos in Galliam introductos. Quæ ſit Miſſa ante annos centum edita ab Illirico. Eam veterem Gallicanam non eſſe. Ritus Gallicani veſtigia ex antiquis Scriptoribus. An idem fuerit Galliæ & Hiſpaniæ mos in divinis officiis. Conjecturæ & exempla veteris Miſſæ Gallicanæ.* 369.

CAP. XIII. *De variis Miſſarum generibus. Quæ ſit Miſſa publica & ſolemnis. Eandem generalem & legitimam dictam eſſe. Miſſam ab initio ſic inſtitutam, ut ei populus adeſſet, offerret, & communicaret. Miſſæ publicæ cur vetitæ in monaſteriis. Miſſæ privatæ & ſolitariæ diſcrimen. Origo ſolitariæ à Monachis. A quibus & quando prohibita. An & quatenus nunc licita ſit.* 379

CAP. XIV. *Miſſæ privatæ perpetuus uſus Veterum teſtimonio & exemplis probatur ab initio Eccleſiæ & deinceps. Idem variis argumentis oſtenditur. In una Eccleſia plura altaria, pluresque Miſſas olim fuiſſe. Miſſæ ſine communicantibus antiquiſſimæ. Diluitur objectio ex epiſtola S. Franciſci.* 383

CAP. XV. *Alia quædam Miſſarum genera. Miſſarum de Tempore & de Sanctis ratio & antiquitas. Quæ ſint Miſſæ votivæ. Sacrificium pro defunctis ex Apoſtolica traditione offerri. De Miſſa Præſanctificatorum. Addita quædam de ea, quam* Siccam *vocant. Refertur quorumdam abuſus, qui plures Miſſas in unam congerebant.* 388

CAP. XVI. *Duplex Miſſa Catechumenorum & Fidelium. Utriuſque ratio & origo. Miſſæ Catechumenorum quinam adeſſent. Veteris Eccleſiæ diſciplina erga Catechumenos. Altum de myſteriis ſilentium illis præſentibus. Quot fuerint eorum claſſes. De tempore Catecheſi conſtituto. Expulſio eorum ab Eccleſia quo ſæculo deſierit. Expulſi cum illis etiam Pœnitentes, & Energumeni.* 391

CAP. XVII. *Quibuſdam olim peccatis negata venia, tum omnibus conceſſa. Pœnitentium quatuor claſſes, Flentium, Audientium, Subſtratorum, & Conſiſtentium. De ſingulis claſſibus, earumque origine, ſtatione, & diſciplina. De mulierum pœnitentia. Qui fuerint Hiemantes. Pœnitentes & alii, qui Miſſæ Fidelium adeſſe non poterant, quo ordine dimitterentur. De ſacramentali abſolutione.* 398

CAP. XVIII. *Veteris Eccleſiæ mores ex præſentibus æſtimandos non eſſe. Cur interdum mutati ritus. De diebus Aliturgicis. Feria quinta quare olim Miſſa caruerit. An quotidie veteres Monachi celebrarint. De diebus Liturgicis, & de quotidiana oblatione. Qui fuerint dies Polyliturgici. Ab uno ſacerdote plures quandoque Miſſas una die actas, & unam à pluribus.* 401

CAP. XIX. *De Templis. Eorum uſus & neceſſitas. Origo ab Apoſtolis. Veterum Scriptorum de illis teſtimonia. Templi & Eccleſiæ apud Antiquos diſcrimen. Miſſa aliquando extra Eccleſiam, & ſine Altari peracta. Dicta quædam obiter de Cryptis ſubterraneis. Varia Templorum nomina. De Cemeteriis. Erecta olim Templa ſupra Martyrum Sepulturas. Reliquiæ Martyrum ſub Altari.* 410

CAP. XX. *Altarium uſus & origo. Ligneane fuerint, an lapidea. De Oratoriis privatis. Antimenſia apud Græcos quid ſint. De Eccleſiarum conſecratione, ejuſque ritus antiquitate. Vetus Templorum ſtructura. Ad quid fontes vel putei in atrio. Sua ſingulis loca tributa. Diſcretæ mulieres à viris. De Sanctuario ſeu Presbyterio, & de ſede Epiſcopali.* 416

CAP. XXI. *Sacrificium non niſi à ſacerdote jejuno celebrandum. Aliquando tamen ſumpto cibo oblatum. Sublatus hic abuſus à Conciliis cum duplici exceptione. De Miſſis matutinis & veſpertinis. Quæ fuerint Miſſæ nocturnæ. Diverſæ olim horæ Miſſarum ſolemniis aſſignatæ pro dierum diverſitate. Cur diebus jejuniorum dilata quandoque Miſſa uſque ad veſperam. Quæ nunc horæ Miſſæ ſolemni & privatæ tributæ ſint.* 422

CAP. XXII. *Quo ſigno Fideles tempore perſecutionis ad ſynaxim convocarentur. Rejicitur quorumdam opinio. Reddita pace publica ſigna inſtituta & quæ. Lignorum uſus apud Græcos, quæ* Semanteria *dicuntur. A quo inventæ Campanæ. An à Paulino Epiſcopo Nolano. De Veterum tintinnabulis. Campanæ nomen, ejuſque etymologia. Quando cœperit Eccleſia Campanis uti. Ad quem ſpectet Campanas pulſare. De Campanis Religioſorum.* 429

CAP. XXIII. *Qualis debeat eſſe panis qui offertur & conſecratur in Miſſa. Quæ gentes azymo, quæ fermen-*

mentato utantur. Diſcutitur de hac controverſia inter Græcos & Latinos. Quibus argumentis & conjecturis probari poſſit utramque Eccleſiam per multa ſæcula in fermentato ſacrificaſſe. De more offerendi panem & vinum. Quid ſit fermentum quod olim Pontifices ad Eccleſias Urbis mittebant. Miſſam antiquitus Euchariſtiam, nec non & panem communem in ſignum communionis. De forma ſeu figura panis conſecrandi. Quo tempore & qua occaſione panis azymus introductus. Hoſtiarum quibus hodie utimur origo. Quo ſtudio olim factæ. Duplex panis & vini præparatio. Addita quædam de Eulogiis. 434

CAP. XXIV. De Sacris indumentis Sacerdotum, Pontificum & Miniſtrorum. Peculiares veſtes, eaſque pretioſas ſacrum agentibus in uſu ſemper fuiſſe. Quis olim earum color. Locus in quo condebantur, ejuſque nomina. Diaconicon, Scevophylacium, Paſtophorion, Veſtiarium, Salutatorium. De ſingulis veſtimentis ſeorſim agitur. 447

De Amictu, ejuſque uſu & nominibus. Dictus olim Anaboladium. 449

De Alba & Cingulo. Albæ nomen unde. Dicta etiam Camiſia. Lineæ tunicæ uſus apud Ethnicos. 450

De Manipulo. Olim Mappula, Sudarium, Fanon. Ejus forma & uſus. ibid.

De Stola. Quid fuerit apud veteres Ethnicos, Judæos, Chriſtianos. Cur noſtræ hoc nomen tributum. De palla linoſtima.. Stola olim Orarium. Quædam de hoc, ejuſque uſu ſacro & profano. 451

De Planeta. Penula Veterum quid fuerit. Quid Phenolium. Caſulæ ſeu Planetæ diverſæ ſignificationes. Ejus in ſacris origo, forma & uſus. 454

De veſtibus Pontificalibus, ac primum de caligis & ſandaliis, ſeu Compagis, eorumque vario uſu. 456

De Cruce pectorali. A Græcis Encolpion dicitur. Ejus uſus recentior. ibid.

De Tunica & Dalmatica Epiſcopali, eorumque forma, colore, & uſu. 457

De Chirothecis, & earum uſu. ibid.

De Annulo, ejuſque antiquitate & uſu. ibid.

De Mitra, ejuſque uſu ſacro & profano. Quando cœperit idem uſus in Eccleſia. Cur Græci ea non utantur. Quando & à quibus conceſſa Abbatibus. 458

De Baculo Paſtorali, ejuſque nominibus, figura, materia, & uſu. Quid Subcinctorium, Epigonatium, Orale, Gremiale. 459

De Pallio Archiepiſcopali. Quid ſit. Quædam de uſu ipſius. Quibus concedi ſoleat. Ejus origo. De Pallio Græcorum. 460

De veſtibus Miniſtrorum, ac primum de Cappa ſive Pluviali. 462

De veſte Diaconorum. Olim Colobium, nunc Dalmatica. Ejus origo, forma, & uſus 463

De veſtibus Subdiaconorum. Olim ſola Alba utebantur, poſteà Tunicam & Manipulum addiderunt. De Planetis, quæ antiquitus communes erant omnibus Ordinibus. ibid.

De habitu ſacro Clericorum. Quid & quale ſit Superpelliceum. 464

CAP. XXV. De Miſſæ apparatu in vaſis, ſupellectili, luminaribus, Incenſo, Miniſtris, Cantoribus, & aliis quæ infra ſeparatim indicantur. ibid.

De Calice, ejuſque origine & materia. Ligneos quandoque fuiſſe, lapideos & corneos; æneos item & ſtanneos. Actum fuſius de vitreis. Eccleſiam non niſi aureos & argenteos approbaſſe. Additæ his gemmæ & alia ornamenta. Quidam Calices cum anſis. Quidam majores & minores; miniſteriales, & baptiſmi. ibid.

De Patena, ejuſque forma & materia. Tangere vaſa ſacra quibus liceat. Ad quem olim ſpectaret illorum cuſtodia. 469

De aliis vaſis ſeu inſtrumentis ad ſacrificium ſpectantibus: ac primum de fiſtula, qua ſanguis Domini à calice hauriebatur. Varia ejus nomina. Cur ſanguinis communioni confirmationis nomen tributum. Locus Ambroſii perperam correctus reſtituitur. De uſu fiſtulæ. 470

De Urceis, aliiſque vaſis ad infundendum calici vinum & aquam. De Calatorio & Aquamanili. 471

Recenſentur ſacra Græcorum inſtrumenta Latinis ignota. Ea ſunt Lancea, Aſteriſcus, Dicerion, Tricerion, Cochlear, & Flabella. Aſtruitur Flabellorum uſus in Eccleſia Latina. 472

De Candelabris, aliiſque vaſis ad uſum luminum. Ea in Eccleſia antiquiſſima eſſe. Solvitur objectio ex Lactantio, & ex concilio Illiberitano. 473

Cur ſine Cruce celebrari Miſſa non debeat. De hujus ritus antiquitate. 474

De Thuribulis & uſu Incenſi. Antiquiſſimum eum eſſe apud omnes nationes. ibid.

De libris Liturgicis, eorumque veneratione & ornamentis. Quid fuerit Cantatorium. 475

De palla linea, quæ Corporale dicitur. Olim longior & latior erat. De ſudariolo ſeu Purificatorio, quo tergitur calix. De velo quo tegitur. Addita quædam de aliis velis. 476

Olim Acolythos ſindonem & ſacculos ad Miſſam portaſſe, & cur. De alia ſindone pro recipiendis oblationibus. De velo offertorii. 478

Deſcribuntur Altaris & Eccleſiæ ornamenta. 479

De his qui altari inſerviunt, ac primùm de Diacono. Hujus Ordinis dignitas & origo. 480

De officiis & muneribus Diaconorum. Addita quædam de Diaconiſſis. 481

De Subdiaconis. Quando cœperit Subdiaconatus inter ſacros ordines recenſeri. Quæ ſint officia Subdiaconi. 482

Minorum Ordinum antiquitas & origo. Afferuntur de ſingulis veterum Patrum teſtimonia. Apud Græcos ſoli Lectores ordinantur. 483

Quæ

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Quæ ſint officia ſingulorum Ordinum minorum. Diſcrimen inter Miniſtros Regionarios, Stationarios, Baſilicarios, & oblationarios. De Archipresbyteris & Archidiaconis. 485
Cantus Eccleſiaſtici origo. Quando cœperit Organorum uſus. Olim plebs fidelis in Eccleſia canebat: tum inſtituti Cantores. 486
Schola Cantorum Romæ & alibi inſtituta. Quale fuerit olim eccleſiaſtici Cantus ſtudium. De Cantorum ordinatione in Eccleſia Orientali. 487

LIBER SECUNDUS

Quo ſingulæ Miſſæ Partes ac ritus ſigillatim explicantur.

CAPUT I.

Sacerdotis ad celebrandum præparatio in quo conſiſtat. Præmittenda peccatorum confeſſio. Quædam obiter de priſco uſu confeſſionis. Apologiæ, preces præparatoriæ, & pſalmi. Reconciliatio & pax cum omnibus. Puritas animi. Olim in uſu erat noctis antecedentis pervigilium. Jejunium neceſſarium, & carnis munditia. Lotio manuum, & nitor veſtium. Orationes recitandæ à ſacerdote, dum ſacris veſtibus induitur. Panis & vini proxima præparatio. 489
CAP. II. Sacerdotis ad altare duplex proceſſio. De ritu Confeſſionis ante Miſſam præmiſſo Pſalmo Judica me Deus. Confeſſio generalis omnium gentium more probatur. Variæ ejus formulæ. Sanctorum poſt eam commemoratio cum oſculo altaris. 495
CAP. III. De Introitu & ejus inſtitutione. Antiphona quid ſit. Hymnum Gloria Patri, Apoſtolicæ traditionis eſſe. Omnes Introitus ex Pſalmis, paucis exceptis. Tropi aliquando iis additi. Quædam illorum exempla. De veteri verſione Pſalmorum, quæ Italica dicitur, ejuſque uſu in Miſſa. Eam adhuc vigere apud nonnullos in divinis officiis. Græcorum duplex Introitus. 502
CAP. IV. Alterni cantus origo. De precatione Kyrie eleiſon. Eam ſemper & ubique in uſu fuiſſe. Cur à Latinis græcè dicatur. Quo ritu cantari conſueverit. Ipſi addita aliquot verba. Prolixæ preces olim poſt Kyrieeleiſon. Hymnus Gloria in excelſis, à quibus compoſitus & auctus. Priſco more à ſolis Epiſcopis dicebatur. Inſerti eidem quidam verſiculi. 507
CAP. V. Origo & uſus Sacerdotalis ſalutationis Dominus vobiſcum. Græcorum ſalutatio Pax omnibus. Epiſcopi quoque pacem precantur. Quare præmitti ſoleat ante Collectam Oremus, & aliquando Flectamus genua. Collectæ nomen æquivocum. A quo primùm Collectæ ſive orationes inventæ, & quæ forma in iis ſervanda. Earum concluſio explicatur. Cur, dum recitantur, manus & brachia extendantur. De Laudibus, quæ olim poſt Collectam dicebantur. 513
CAP. VI. Epiſtolæ nomen cur lectionibus Liturgicis tributum ſit. Earum uſus antiquiſſimus. Lectæ aliquando Pontificum epiſtolæ. Ordo Lectionum à quo primùm inſtitutus. Quo olim ritu & à quibus legerentur. De Graduali ſeu Reſponſorio, ejuſque origine & variis ritibus. Vox Alleluja quando primùm audita. Vſus ejus in Miſſa. Cur omittatur in Septuageſima. Tractus quid ſit. De Sequentiis & illarum auctoribus. 522
CAP. VII. Lectum Evangelium in Eccleſia à tempore Apoſtolorum. Non ſtatim hoc munus tributum Diaconis. Varii ritus legentium & audientium. Libro Evangeliorum habitus honor in Eccleſia, in Synodis, publicè & privatim. Vetus quidam Monachorum mos. Sermones, homiliæ, & monitiones ad populum poſt Evangelium. Quædam de ſolemni Pœnitentium abſolutione. 529
CAP. VIII. Incipit Miſſa fidelium. Symbolum ejus initium. Traditum ab Apoſtolis ſine ſcripto. Quotuplex ſit, & quando cœperit in Eccleſiis cantari. Offertorium, ejuſque ritus. Mos panem & vinum offerendi, antiquiſſimus. Alia quædam his addita. De Agno à Romanis oblato calumnia Photii. Diſcrimen inter munera & oblationes. Non omnium dona ab Eccleſia recepta. Communio duplex. Non ſemper qui offerebant, communicabant. Offerentium nomina publicè olim recitabantur. Offerendi mos quando deſierit. Oblationum Chartæ poſitæ in altari. 535
CAP. IX. Ritus oblationum deſcribitur. An omnes offerentes accederent ad altare. Orationes quibus munera offeruntur diverſas eſſe in diverſis Eccleſiis. Vinum aqua miſceri ex Chriſti inſtitutione. Græci bis aquam miſcent. Quo apparatu dona ſacranda deferant è protheſi ad altare. Quo ſitu olim collocaretur hoſtia in altari. Thurificatio, & lotio manuum. Sacerdotis pro ſe ad populum deprecatio. Orationes ſecretæ. 544
CAP. X. Præfatio Miſſæ, ejuſque ratio, nomina, & inſtitutio. Vſus ipſius in omnibus Eccleſiis, ſed formulæ diverſæ. Tot erant olim Præfationes quot Miſſæ. Poſtea in Romana Eccleſia redactæ ad novem. Tributa perperam hæc reſtrictio Pelagio Papæ. Addita una communis, & altera de Beata Virgine. Clauditur Præfatio hymno Seraphico. Ejus ritus & origo. Duplex Triſagion. Quot ſint hymni Liturgici. 551
CAP. XI. Tranſitur ad Canonem. Ipſum interpolare illicitum. Varia ejus nomina. Origo & auctores inveſtigantur. Agitur de prima Canonis oratione: In ea mentio Papæ, Epiſcopi, & Regis fit. Orat ſacerdos generaliter pro cunctis fidelibus, num ſpecialiter pro offerentibus. De nominum recitatione. 556
CAP. XII. Diptycha quid ſint, & quot eorum genera, qui uſus. Inſcripta eis nomina vivorum & defunctorum. De ſolis vivis hic agitur. Cur fiat in Canone

quorumdam Sanctorum commemoratio. Quædam notatu digna de Coſma & Damiano. Diverſos fuiſſe mores Eccleſiarum in hac Sanctorum commemoratione. De oratione Hanc igitur oblationem, *ejuſque variis formulis apud Antiquos.* 561

Cap. XIII. *De Conſecratione, ejuſque forma & ritu. Olim fideles poſt verba conſecrationis reſpondebant* Amen. *Mos elevandi Sacramentum antiquiſſimus apud Græcos. Quando cœperit apud Latinos. Explicantur reliqua uſque ad commemorationem defunctorum. Error Græcorum ſchiſmaticorum perſtringitur. Latini ab eorum calumnia vendicantur.* 565

Cap. XIV. *Refertur & rejicitur quædam interpolatio. Memoria defunctorum recitatis eorum nominibus. Cur Dionyſius ſola Diptycha mortuorum commemoret. Specialis ritus Mozarabum. Quare cum mortuis nomina ſimul Sanctorum recenſeant. Qua ratione ſacrificium oblatum pro Sanctis. De oratione* Nobis quoque peccatoribus. *Olim poſt eam benedictiones frugum & aliarum rerum fieri ſolebant. Omnes ſacræ & Eccleſiaſticæ functiones intra Miſſarum ſolemnia. Finis Canonis.* 570

Cap. XV. *De priſco uſu Orationis Dominicæ in ſacrificio. Gregorii Magni hac de re ſententia expenditur. Ipſius orationis præfationes. Olim interdicta Catechumenis. Brevis ejus expoſitio. Addita Oratio* Libera nos, *quæ Emboliſmus nuncupatur. Hoſtiam frangi & particulam in calicem mitti mos eſt omnium Eccleſiarum. Horum rituum antiquitas.* 575

Cap. XVI. *Benedictiones Epiſcopales ante communionem, & priſcus earum uſus. De duplici benedictione in Miſſa. Olim preces indictæ poſt orationem Dominicam. Mos antiquus denuntiandi feſta, jejunia, aliaſque functiones poſt fractionem hoſtiæ. Ritus dicendi* Agnus Dei *quando & à quo inſtitutus. Orationes ante communionem. Oſculum pacis. Quædam obiter de oſculo.* 579

Cap. XVII. *Ritus & uſus Antiphonæ, quæ Communio nuncupatur. Orationes ſacerdotis ante communionem. Ejus dandæ & accipiendæ diverſa conſuetudo. Quotidiana Veterum communio. Ea ad Clerum, tum ad miniſtros altaris redacta. Olim Euchariſtia manu excepta, domi ſervata, ad abſentes miſſa, delata in itinere, cuſtodita in Eccleſiis, defunctis conſepulta. Hi mores an, & quando deſierint. Qui fuerint alicubi in communione abuſus. Modus, ordo, ſitus communicantium.* 586

Cap. XVIII. *Communio olim ſub utraque ſpecie. Sub una tantùm nunquam vetita, imò multoties uſitata à primis Eccleſiæ ſæculis, & deinceps. Quando & qua occaſione fieri deſierit ſub utraque. Græcorum ritus in paranda Euchariſtia, quam pro infirmis conſervant. Mos eorum diſcutitur corpus Domini ſanguine intinctum communicantibus porrigendi. Viguit aliquando idem uſus in Occidente. Horribile exemplum damnationis hæreticorum calamo intincto ſanguine Chriſti.* 594

Cap. XIX. *Communio puerorum. De ea quid ſenſerint antiqui Patres, & quæ veteris Eccleſiæ praxis fuerit. Communionis nomen æquivocum. Perceptionem Euchariſtiæ & mutuam Fidelium ſocietatem ſignificat. Quæ fuerit Communio laica, quæ Eccleſiaſtica. Quibuſdam olim negatum Viaticum Euchariſtiæ in fine vitæ. Examinantur Doctorum ſententiæ de Communione peregrina. De Eulogiis, earumque uſu ac diſtributione.* 599

Cap. XX. *Ablutio & gratiarum actio poſt Communionem. Orationes pro his qui communicarunt. Oratio ſuper populum. Dimiſſio aſtantium dicente Diacono* Ite Miſſa eſt. *Cur hæc dimiſſio certis diebus omittatur. Conſummatio Miſſæ, & populi benedictio. Ejus origo & ritus diverſi. Evangelium poſt Miſſam. Uſus ipſius recentior. Receſſus ſacerdotis ab altari. Hymnus trium puerorum. Sacrarum veſtium depoſitio. Finis Libri.* 605

APPENDIX.
IN QUA

I. *Miſſa Latina ante centum & amplius annos à Matthia Flacco Illirico Argentinæ edita.* 611

II. *Fragmentum Miſſæ hactenus ineditum ex Bibliotheca Cardin. Chiſii.* 633